

6.17.10.6. Práce s biologickými činiteli

<http://www.guard7.cz/nabidka/lexikon-bozpz/kategorizace-praci/prace-s-biologickymi-ciniteli>

Dle Vyhlášky č. 432/2003 Sb. zařazujeme do 4 kategorií. Podmínky ochrany zdraví při práci s biologickými činiteli stanovuje Nařízení vlády č. 361/2007 Sb.

Biologickými činiteli jsou všechny mikroorganismy, buněčné kultury a endoparaziti, kteří mohou vyvolat infekční onemocnění a alergické nebo toxické projevy v živém organismu.

Členění biologických činitelů

Biologické činitele se člení podle míry rizika infekce na biologické činitele

- **skupina 1** – není pravděpodobné, že by mohly způsobit onemocnění člověka,
- **skupina 2** – mohou způsobit onemocnění člověka a mohou být nebezpečím pro zaměstnance, je však nepravděpodobné, že by se rozšířily do prostředí mimo pracoviště; účinná profylaxe nebo léčba případného onemocnění jsou obvykle dostupné,
- **skupina 3** – mohou způsobit závažné onemocnění člověka a představují závažné nebezpečí pro zaměstnance i nebezpečí z hlediska možnosti rozšíření do prostředí mimo pracoviště; účinná profylaxe nebo léčba případného onemocnění jsou obvykle dostupné,
- **skupina 4** – způsobují u člověka závažné onemocnění a

představují závažné nebezpečí pro zaměstnance i nebezpečí rozšíření do prostředí mimo pracoviště; účinná profylaxe nebo léčba případného onemocnění jsou obvykle nedostupné.

Kategorie druhá

Do kategorie druhé se zařazuje práce, jejíž obvyklou součástí nejsou činnosti spojené s vědomým záměrem zacházet s biologickými činiteli nebo jejich zdroji nebo přenášeci, ale ze současné úrovně poznání nebo z vyhodnocení rizika vyplývá, že je při jejím vykonávání pravděpodobnost expozice biologickým činitelům skupin 2 až 4 vyšší než u ostatní populace.

Kategorie třetí

Do kategorie třetí se zařazuje práce, jejíž obvyklou součástí jsou činnosti spojené s vědomým záměrem zacházet s biologickými činiteli skupin 2 a 3 nebo jejich zdroji nebo přenášeci.

Kategorie čtvrtá

Do kategorie čtvrté se zařazuje práce, jejíž obvyklou součástí jsou činnosti spojené s vědomým záměrem zacházet s biologickými činiteli skupiny 4 nebo jejich zdroji nebo přenášeci.

 Hodnocení zdravotního rizika

 Minimální opatření k ochraně při práci

 Bezpečnostní přestávky při práci

 Hlášení o zacházení s biologickými činiteli

Při hodnocení zdravotního rizika musí být stanovena povaha, míra a doba expozice biologickému činiteli tak, aby bylo možné zhodnotit

veškerá rizika pro zdraví zaměstnance a rozhodnout o nezbytných opatřeních k ochraně jeho zdraví.

Při činnostech, které zahrnují expozici několika skupinám biologických činitelů, musí být vyhodnoceno riziko na základě nebezpečí, které představují všechny přítomné biologické činitele, přičemž míru rizika určuje nejnebezpečnější činitel.

Hodnocení musí být obnovováno vždy, kdykoliv dojde ke změně podmínek, která může mít vliv na expozici zaměstnance biologickému činiteli.

Hodnocení musí vycházet ze všech dostupných informací o biologickém činiteli.

Při hodnocení rizika biologických činitelů ve zdravotnickém nebo veterinárním zařízení musí být věnována zvláštní pozornost nebezpečí představovanému biologickým činitelem, o kterém je známo, že je přítomen, nebo je podezření, že může být přítomen u lidí, zvířat nebo v materiálech, které jsou jim odebírány, jakož i dalším rizikům daným povahou práce v těchto zařízeních.

Při hodnocení rizika biologických činitelů při průmyslových procesech musí být věnována zvláštní pozornost nebezpečí představovanému biologickým činitelem, o kterém je známo, že je přítomen jako nedílná součást zpracování nebo výroby. Za průmyslový proces se pro účely tohoto nařízení považují zpracování a výroba, při nichž jsou biologické činitele skupin 2, 3 nebo 4 surovinou, meziproduktem nebo produktem.

- zákaz jídla, pití a kouření na pracovišti,
- zajištění patřičného sanitárního zařízení,
- poskytnutí osobních ochranných pracovních prostředků (OOPP),
- ukládání OOPP na určeném místě, jejich kontrola, čištění a dezinfekce,
- vypracování postupů pro bezpečné odebírání, manipulaci a rozpracování vzorků materiálů lidského nebo živočišného původu,

- odstraňování kontaminovaných OOPP a jejich ukládání odděleně od civilního oděvu
- vybavení pracoviště písemnou instrukcí obsahující postupy při mimořádné události, při manipulaci s biologickým činitelem a při práci s biologickým činitelem skupiny 4,
- očkování, pokud je účelné,
- informování zaměstnance o každé mimořádné události při manipulaci s biologickým činitelem.

Dovoluje-li to povaha činnosti, je nutno se používání biologického činitele skupin 2, 3, a 4 vyhnout a nahradit ho biologickým činitelem, který podle současného stavu poznání není v podmínkách, v nichž je používán, rizikový, popřípadě je méně rizikový pro zdraví zaměstnance.

Při práci s biologickým činitelem skupin 3 nebo 4, zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie, se zřizuje kontrolované pásmo. Tímto ustanovením nejsou dotčeny povinnosti osob podle Zákona č. 281/2002 Sb.

Při rizikové práci s trvalým používáním OOPP nebo jiných ochranných prostředků ztěžujících zaměstnanci pohyb, dýchání, vidění a jiné fyziologické funkce musí být v průběhu směny zařazeny bezpečnostní přestávky, při nichž si je může zaměstnanec odložit. První přestávka v trvání nejméně 15 minut se zařazuje nejpozději po 2 hodinách od započetí výkonu práce. Následné přestávky v trvání nejméně 10 minut se zařazují nejpozději po každých dalších 2 hodinách od předchozí přestávky. Během bezpečnostních přestávek nesmí být zaměstnanec exponován rizikovému faktoru překračujícímu hygienický limit.

Hlášení o zacházení s biologickými činiteli, které podává zaměstnavatel, na jehož pracovištích budou nově používány biologické činitele skupin 2 až 4, musí obsahovat:

- obchodní firmu nebo název, identifikační číslo, u právnické osoby a u podnikající fyzické osoby její jméno, příjmení, popřípadě obchodní firmu a místo podnikání,
- jméno a kvalifikaci osoby odpovědné za plnění úkolů zaměstnavatele v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci,
- počet exponovaných osob,
- druhy biologických činitelů,
- popis činností, při nichž jsou nebo mohou být osoby exponovány biologickým činitelům skupin 2 až 4, a hodnocení míry rizika spojeného s jejich vykonáváním,
- havarijní plán, obsahující opatření k ochraně pracovníků před expozicí biologickým činitelům skupin 3 a 4, která může vzniknout v důsledku selhání ochranných opatření,
- popis uskutečněných a plánovaných ochranných opatření,
- identifikační údaje poskytovatele pracovnělékařských služeb v rozsahu uvedeném v rozhodnutí o oprávnění k poskytování zdravotních služeb,
- výčet a popis prostředků umožňujících shromažďování, ukládání a likvidaci odpadů obsahujících biologické činitele skupin 2 až 4 a způsoby jejich dekontaminace a dezinfekce.

Limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů a podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů jsou uvedeny v příloze č. 2 Nařízení vlády č. 432/2003 Sb.